SELETUSKIRI
regionaal- ja põllumajandusministri määruse „Regionaal- ja põllumajandusministri 31. märtsi 2026. a määruse nr 15 „Perioodi 2023–2027 väikese põllumajandusettevõtja arendamise investeeringutoetus“ muutmine” eelnõu juurde

1. Sissejuhatus

Regionaal- ja põllumajandusministri määruse „Regionaal- ja põllumajandusministri 31. märtsi 2026. a määruse nr 15 „Perioodi 2023–2027 väikese põllumajandusettevõtja arendamise investeeringutoetus“ muutmine” (edaspidi *eelnõu*) kehtestatakse Euroopa Liidu ühise põllumajanduspoliitika rakendamise seaduse § 24 lõike 1 alusel.

Eelnõuga muudetakse regionaal- ja põllumajandusministri 15. märtsi 2026. a määrust nr 15 „Perioodi 2023–2027 väikese põllumajandusettevõtja arendamise investeeringutoetus“ (edaspidi *määrus*), mis sätestab „Euroopa Liidu ühise põllumajanduspoliitika Eesti strateegiakava aastateks 2023–2027” (edaspidi *strateegiakava*) sekkumise liigi „Investeeringud“ sekkumise 2.5 „Väikeste põllumajandusettevõtete arendamine“ raames antava väikese põllumajandusettevõtja arendamise investeeringutoetuse (edaspidi ka *toetus*) andmise ja kasutamise tingimused ning korra. Täpsemalt on toetus maaelu arengu toetus, mida antakse Euroopa Maaelu Arengu Põllumajandusfondist (EAFRD) ning strateegiakava alusel, mis kinnitati Euroopa Komisjoni 11. novembri 2022. aasta rakendusotsusega.

Tegevuspõhise riigieelarvega seonduvalt panustab toetus „Põllumajanduse ja kalanduse valdkonna arengukava aastani 2030[1]“ tegevussuunda 5 „Põllumajandussaaduste tootmine, väärindamine ja turustamine“ eesmärgi – Eesti toidusektor on konkurentsivõimeline nii sise- kui ka välisturul -, saavutamisse, mida viiakse ellu programmi „Biomajanduse programm 2025–2028[2]“ tegevuse „Põllumajandus- ja toidusektori konkurentsivõime tõstmine“ kaudu.

Eelnõuga muudetakse määruse lisa 1 „Põllumajandusalal tegutseva taotleja taotluse hindamise kriteeriumid“ hindamiskriteeriumeid. Edaspidi antakse hindepunkte nendele põllumajandusalal tegutsevatele taotlejatele, kes panustavad ohustatud tõugu loomade (eesti vutt, kihnu maalammas, eesti maatõugu piimalehm) säilimisse. Samuti antakse hindepunkte ka sellise toetatava tegevuse elluviimise eest, mis avaldab mõju põllumajandusalal tegutseva taotleja põllumajanduslikule tegevusele. Põllumajandusalal tegutseva taotleja taotluse hindamise kriteeriumites tehakse muudatused eelkõige tulenevalt sellest, et tagada põllumajandusalal tegutsevate taotlejate võrdne kohtlemine ning aidata senisest enam kaasa toetuse andmisega soovitud eesmärki saavutamisele, milleks on suurendada väikeste põllumajandustootjate konkurentsivõimet ning aidata kaasa mitmekesise põllumajandusettevõtete struktuuri säilimisele.

Eelnõu ja seletuskirja koostas Regionaal- ja Põllumajandusministeeriumi põllumajanduspoliitika osakonna valdkonnajuht Janeli Tikk (625 6299, janeli.tikk@agri.ee). Juriidilise ekspertiisi eelnõule tegi Regionaal- ja Põllumajandusministeeriumi õigusosakonna nõunik Jaana Lepik (5669 1973, jaana.lepik@agri.ee). Eelnõu toimetas keeleliselt Regionaal- ja Põllumajandusministeeriumi õigusosakonna peaspetsialist Laura Ojava (625 6523, laura.ojava@agri.ee).

2. Eelnõu sisu ja võrdlev analüüs

Määrust muudetakse järgmiselt.

[1] Kättesaadav: https://www.agri.ee/pollumajanduse-ja-kalanduse-valdkonna-arengukava-aastani-2030.
[2] Kättesaadav: https://agri.ee/sites/default/files/documents/2025-02/programm-2025-2028-biomajandus.pdf.

Eelnõu punktis 1 tehtav muudatus on seotud hindamiskriteeriumites tehtavate muudatustega. Määruse lisa 1 „Põllumajandusalal tegutseva taotleja taotluse hindamise kriteeriumid“ hindamiskriteeriumeid täiendatakse kahe kriteeriumiga, millest tulenevalt suureneb maksimaalne hindepunktide summa ja sellest tulenevalt ka minimaalne hindepunktide summa. Muudatuse tulemusena on taotluse hindamisel hindamiskriteeriumite miinimumnõue, et põllumajandusalal tegutseva taotleja esitatud taotlus on saanud hindepunktide summaks vähemalt seitse varasemalt kuue asemel. Täpsemalt on põllumajandusalal tegutseva taotleja taotluse hindamise kriteeriumites tehtavaid muudatusi selgitatud eelnõu punkti 2 selgitava osa juures.

Eelnõu punktiga 2 kehtestatakse määruse lisa 1 uues sõnastuses.

Määruse lisa 1 „Põllumajandusalal tegutseva taotleja taotluse hindamise kriteeriumid“ hindamiskriteeriumi 2 „Arengu ja koostöö hindamiskriteeriumid“ täiendatakse kriteeriumiga 2.6, mille kohaselt antakse edaspidi hindepunkte nendele põllumajandusalal tegutsevatele taotlejatele, kes viivad toetatava tegevuse ellu tegevusvaldkonnas, kus nad on saanud suurima osa omatoodetud põllumajanduslike toodete müügitulust või toetatav tegevus viiakse ellu eesmärgiga mitmekesistada oma tegevusvaldkonda. Selle hindamiskriteeriumi eesmärgiks on eelistada neid põllumajandusalal tegutsevaid taotlejaid, kes toetuse abil tehtavate investeeringute kaudu panustavad oma tegevusvaldkonna arengusse ja konkurentsvõime suurendamisesse, mis on ka selle toetuse andmise üheks eesmärgiks. Kui põllumajandusalal tegutsev taotleja tegevusvaldkonnaks on segapõllumajandus ning ta teeb investeeringu ühte oma tegevusvaldkonda, siis antakse selle hindamiskriteeriumi alusel hindepunkte, sest tehtava investeeringuga panustatakse vähemalt ühe tegevusvaldkonna arengusse ja konkurentsivõime suurendamisesse ning need toetuse taotlejad on oma tegevusvaldkonda juba mitmekesistatud, mis ongi selle hindamiskriteeriumi eesmärgiks. Samuti saavad selle kriteeriumi alusel hindepunkte ka need põllumajandusalal tegutsevad taotlejaid, kes teevad investeeringu eesmärgiga mitmekesistada oma tegevusvaldkonda, sest see aitab vähendada väikeste põllumajandusettevõtjate sõltuvust ühest tootmissuunast ja seega hajutada ka majandustegevusega seotud riske. Järjest sagedamini mõjutavad põllumajandusettevõtjate müügitulu saavutamist neist sõltumatud tegurid ja kriisid (sisendite hindade kõikumine, globaalsed majanduskriisid, ebasoodsad ilmastikutingimused, kliimamuutused, aktiivne sõjategevus, erinevate taudide ja haiguste levik jms), millest tulenevalt on äärmiselt oluline mitmekesistada oma tegevusvaldkonda, et maandada erinevaid riske.

Lisaks täiendatakse hindamiskriteeriumi 3 „Keskkonnaeesmärkide hindamiskriteeriumid“ kriteeriumiga 3.6, millega eelistatakse neid põllumajandusalal tegutsevaid taotlejaid, kes aktiivselt panustavad ohustatud tõugu loomade säilimisse. Seega on eesmärgiks eelistada neid põllumajandusettevõtjaid, kes tegelevad pikemat aega eesti maatõugu piimaveiste või eesti vuttide või kihnu maalammaste pidamisega ning seega panustavad mitmekesise põllumajandusettevõtete struktuuri säilimisse. Ohustatud tõugu looma (eesti vutt, kihnu maalammas, eesti maatõugu piimalehm) pidamise eest täiendavate hindepunktide andmise eesmärk on tagada kultuuripärandi ja geneetilise mitmekesisuse hoidmise seisukohast oluliste ja ohustatuks loetud kohalike tõugude säilimine. Lisaks on oluline eelistada neid põllumajandusalal tegutsevaid taotlejaid, kes igapäevaselt panustavad ohustatud loomatõugude kasvatamisse laialdasemalt põllumajandustootmise ühe osana. Ohustatud tõugude pidamine panustab ühtlasi ka Euroopa Liidu ühise põllumajanduspoliitika prioriteetidesse, milleks on elurikkuse säilitamine, keskkonnasõbralikum majandamine, sest kohalikud tõud on sageli paremini kohanenud kohalike oludega ja toidujulgeoleku tagamine, sest mida mitmekesisem on põllumajandustootmine, seda madalam on risk, et erinevad tegurid (näiteks loomahaigused, kliimamuutused jms) mõjutavad kogu põllumajandustootmist korraga.

3. Eelnõu vastavus Euroopa Liidu õigusele

Eelnõu väljatöötamisel võeti aluseks Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EL) 2021/2115, millega kehtestatakse liikmesriikide koostatavate Euroopa Põllumajanduse Tagatisfondist

(EAGF) ja Euroopa Maaelu Arengu Põllumajandusfondist (EAFRD) rahastatavate ühise põllumajanduspoliitika strateegiakavade (ÜPP strateegiakavad) toetamise reeglid ning tunnistatakse kehtetuks määrused (EL) nr 1305/2013 ja (EL) nr 1307/2013 (ELT L 435, 06.12.2021, lk 1–186).

Nimetatud Euroopa Liidu õigusakt on kättesaadavad Euroopa Liidu Teataja veebilehel http://eur-lex.europa.eu.

4. Määruse mõjud

Tehtavate muudatustega ei suurene taotleja ega toetuse saaja halduskoormus, samuti ei kasva Põllumajanduse Registrite ja Informatsiooni Ameti (edaspidi *PRIA*) töökoormus.

Muudatused on vajalikud ja aitavad saavutada toetuse andmisega soovitud eesmärki, milleks on suurendada väikeste põllumajandusettevõtjate konkurentsivõimet, ajakohastada põllumajandusettevõtete põhivara ning aidata kaasa mitmekesise põllumajandusettevõtete struktuuri säilimisele. Põllumajandusalal tegutseva taotleja taotluse hindamise kriteeriumites tehtavad muudatused aitavad tagada toetusraha parema ja täielikuma ärakasutamise.

Arvestades, et muud toetuse taotlemise ja toetuse saamiseks esitatavad nõuded ei muutu ning hindamiskriteeriumites tehtavad muudatused tagavad taotlejate võrdse kohtlemise ja loovad suurema õigusselguse, ei ole tegemist olulise mõjuga.

5. Määruse rakendamisega seotud tegevused, vajalikud kulud ja määruse rakendamise eeldatavad tulud

Määruse rakendamisega kulusid ega tulusid ei lisandu.

6. Määruse jõustumine

Määrus jõustub üldises korras.

7. Eelnõu kooskõlastamine, huvirühmade kaasamine ja avalik konsultatsioon

Eelnõu esitati eelnõude infosüsteemi EIS kaudu kooskõlastamiseks Rahandusministeeriumile ning Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumile.

Kuna Rahandusministeerium ning Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium ei ole Vabariigi Valitsuse 13. jaanuari 2011. a määruse nr 10 „Vabariigi Valitsuse reglement“ § 7 lõike 4 kohaselt ettenähtud tähtaja jooksul eelnõu kooskõlastanud ega jätnud seda põhjendatult kooskõlastamata, loetakse eelnõu nimetatud määruse § 7 lõike 4 kohaselt kooskõlastatuks.

Eelnõu esitati arvamuse andmiseks PRIA-le, kes ei esitanud eelnõu kohta lisaettepanekuid.

Eelnõu kohta esitas ettepaneku Eestimaa Talupidajate Keskliit, et hindamiskriteeriumi 3.5 eesti vuttide puhul arvestataks taotlusvooru esimesele päevale vahetult eelnenud kuu viimase päeva seisu asemel eelmise kalendriaasta keskmist loomade arvu, et vältida olukorda, kus hindepunkte saadakse vaid lühiajalise karja suurendamise eest. Esitatud ettepanekuga on osaliselt arvestatud, sest hindamiskriteeriumi 3.6 alusel saavad hindepunkte need toetuse taotlejad, kes aktiivselt panustavad ohustatud tõugu loomade säilimisse ja tegelevad ohustatud tõugu loomade pidamisega pikaajaliselt.

(allkirjastatud digitaalselt)
Triin Kõrgmaa
Kantsler